

Monmouthshire Select Committee Minutes

Meeting of Pwyllgor Craffu Plant a Phobl Ifanc held at Remote Meeting on Dydd Mawrth, 20fed Ebrill, 2021 at 10.00 am

Councillors Present

County Councillor T.Thomas (Chairman)
County Councillor L. Brown (Vice Chairman)

County Councillors: L.Dymock, M.Groucutt and M. Powell

Officers in Attendance

Will Mclean, Prif Swyddog Plant a Phobl Ifanc
Sharon Randall-Smith, Pennaeth Cyflawniad a Chyrhaeddiad
Hazel Ilett, Rheolwyr Craffu
Robert McGowan, Swyddog Polisi a Chraffu

APOLOGIES: County Councillors J.Watkins

1. Datganiadau o Fuddiant

Nid oedd buddiannau i'w datgan.

2. Fforwm Agored i'r Cyhoedd

Nid oedd unrhyw aelodau o'r cyhoedd yn bresennol.

3. Adroddiad Blynyddol y Prif Swyddog, Plant a Phobl Ifanc Craffu ar berfformiad gwaith y gyfarwyddiaeth dros y flwyddyn ddiwethaf a'r cyfeiriad ymlaen

Cyflwynodd Will McLean yr adroddiad ac atebodd cwestiynau'r aelodau.

Her:

Mae'r Gwasanaeth Iechyd yn debygol o gael ei lethu gan alwadau ehangach yn dilyn y pandemig. Os nad ydym eisoes yn cwrdd ag ef mor effeithiol â phosibl, sut y gellir gwarantu cysylltiadau gwell ag Iechyd ar ôl y pandemig?

Cawsom sesiwn Penaethiaid yn ddiweddar, lle ymunodd Dave Williams â ni, 'SACDA' Aneurin Bevan - arweinydd ymroddedig ar gyfer perthnasoedd ag addysg, o dan y Ddeddf ADY newydd. Daeth Dave i siarad yn benodol am sut i gynyddu a gwella'r perthnasoedd, er mwyn sicrhau ein bod yn cwrdd â'r holl ddisgwyliadau hynny o dan y Ddeddf newydd - felly mae'n ymddangos bod Aneurin Bevan eisiau gweithio'n wahanol gyda ni. Rydym yn cytuno â'r pwysau y mae'r GIG yn mynd i'w weld. Bydd angen i ni fod yn glir iawn ynghylch ein disgwyliadau o ran therapiau ac ati ar gyfer plant a phobl ifanc, sut maen nhw'n eu cyrchu o'u Lleoliadau Adnoddau Anghenion Arbennig, ein disgwyliadau o ran amllder, presenoldeb, ac ati. Ar y lefel honno yr ydym yn awyddus i weithio gydag Aneurin Bevan. Mae Jacquelyn Elias yn gweithio'n agos iawn gyda'r bwrdd

iechyd ynghylch memorandwm dealltwriaeth diwygiedig rhyngom ni a hwy i sicrhau ein bod yn dal hynny.

Mater cylchol fu'r lefel uchel o waharddiadau tymor penodol. Wrth i blant ddod yn ôl i'r ysgol, a rhai yn anochel yn dangos ymddygiad heriol, sut fydd y tîm yn cefnogi ysgolion i osgoi nifer y gwaharddiadau rhag codi?

Wrth siarad â rhai Penaethiaid, rydyn ni eisoes yn gweld y newid yn mynd o'r flwyddyn wahanol iawn rydyn ni wedi'i gael i leoliad mwy traddodiadol - mae'r newid hwn yn wir yn heriol i rai o'n pobl ifanc, ac rydyn ni eisoes yn cael adroddiadau am ymddygiadau heriol. Yn ddiweddar dechreuon ni ddarn o waith ar draws ein gwasanaethau cynhwysiant traddodiadol, ein tîm seicoleg addysg a'n tîm ADY, i weithio trwy broses glir i'n hysgolion ddeall y llwybr: pan fydd plant yn cael eu hadnabod ag ymddygiad heriol, beth yw gwraidd yr ymddygiad hwnnw, a sut allwn ni helpu ar y lefel honno? Er enghraifft, wrth osgoi ysgolion yn emosiynol, bydd ymddygiadau emosiynol hefyd, fel y cyfeirir atynt yn y cyflwyniad.

A yw'r broses wedi cychwyn eto o geisio dal yr arfer newydd gwyhych sydd wedi dod i'r amlwg?

Ydy, mae rhai o'r newidiadau wedi bod yn anhygoel. Bydd rhai o'r ffyrdd y mae ysgolion wedi meddwl am bethau'n wahanol yn parhau: bydd yr addasiadau a wnaed, y newidiadau i gwricwla, newidiadau mewn cyflwyno i grwpiau, y defnydd o ofod, a mwy, yn parhau yn y dyfodol. Mae wedi bod yn bwynt diddorol o amser: roeddem yn gwybod bod y cwricwlwm newydd yn dod, ond yna cafodd ei oedi oherwydd y pandemig, gan ganiatáu i ysgolion ddiwallu anghenion eu dysgwyr fel y'u pennwyd yn lleol, sydd bellach yn caniatáu iddynt symud yn esmwyth o'r cyflwyniad presennol i mewn i'r cyflwyniad cwricwlwm newydd. Bydd llawer iawn o weithgareddau a ffyrdd o weithio yn parhau. Un enghraifft yw nosweithiau rhieni rhithwir, a fydd bron yn sicr yn cael eu cadw yn y dyfodol, a byddwn yn gweithio'n agos iawn gyda'r GCA i sicrhau'r parhad hwnnw.

O ran Compass For Life, a oes gorgyffwrdd â'r rhaglen Inspire, ac a fydd hynny'n cael ei gefnogi yn y dyfodol?

Oes, mae cysylltiad clir rhwng Compass For Life a'r rhaglenni Inspire. Gall fod yna gontinwmm. Rhywbeth yr ydym yn obeithiol amdano ar gyfer Compass For Life yw bod yr ymgysylltiad ym mlynnyddoedd 5 a 6 yn caniatáu i'r ysgogiad gael ei barhau i'r ysgol uwchradd. Os yw hynny'n golygu bod gan rai o'r dysgwyr sy'n gweithio gydag Inspire iaith a modd i fynegi'r hyn maen nhw am ei gyflawni i'r gweithwyr proffesiynol hynny maen nhw'n gweithio gyda nhw yn yr ysgol uwchradd, yna mae hynny'n fudd enfawr. Nid oes unrhyw newyddion heddiw am gyllid yn y dyfodol ond o ystyried pa mor uchel eu parch yw'r ymyriadau hynny gan ein hysgolion uwchradd, byddwn yn ceisio cefnogi hynny mewn unrhyw

ffordd y gallwn. Mae'n werth nodi hefyd, gyda'r newidiadau diweddar i UDA, y bydd gen i, fel Prif Swyddog Plant a Phobl Ifanc, rôl gomisiwn a chyfeiriol agosach o ran rhai o'r gwasanaethau ieuencid nag yr ydym ni wedi'i gael hyd yn hyn. Rwy'n edrych ymlaen at weithio'n agos gyda chydweithwyr yn MonLife i sicrhau bod y grwpiau hynny'n gallu gweithredu ar yr hyn rydyn ni'n ei ddysgu a'i ddeall gan ysgolion.

Beth yw'r ffordd orau i ni gefnogi athrawon wrth symud ymlaen, yn enwedig gan eu bod yn wynebu amser heriol wrth ailgyflwyno plant i'r ysgol?

Mae'n bwysig bod ysgolion yn cael yr amser i ddeall maint yr heriau sy'n eu hwynebu. Rydyn ni'n gwybod nad yw rhai o'r ymddygiadau lle rydyn ni am iddyn nhw fod. Mae angen i ni barhau i fod yn gefnogol iawn a sicrhau bod ein hymyriadau yn gymesur a chyson, ac nid camu yn ôl i ddisgwyliadau gormodol.

Mae angen i ni sicrhau bod y gwaith rydyn ni'n ei wneud gyda'r ysgolion yn ychwanegu gwerth, ceisio codi'r baich oddi arnyn nhw fel bod ganddyn nhw'r amser a'r egni i fuddsoddi yn eu dysgwyr - fel maen nhw bob amser yn ei wneud - a hynny gyda'r adnoddau sydd ganddyn nhw nawr, y gallant wneud buddsoddiadau i wella pethau i'w dysgwyr. Byddwn yn gweithio trwy'r effaith newid dymeg ar blant o ganlyniad i'r pandemig yn ystod y misoedd nesaf. Mae gen i nifer o ymweliadau â llawer o'n hysgolion ar y gweill - bydd yn ddefnyddiol iawn gweld sut mae'r plant wedi ymateb, a sut maen nhw'n gwneud.

Mae nifer o ddisgyblion wedi gwella ers cael eu hynysu gartref. Bydd yn ddiddorol gweld a ydyn nhw'n parhau â'r meddylfryd hwnnw ar ôl iddyn nhw ddychwelyd i'r ysgol.

Rydym eisoes wedi gweld bod rhai dysgwyr wedi elwa o ddysgu gartref. I blant a gafodd drafferth mynd i'r ysgol, bydd y cyfnod diweddar wedi bod yn fantais iddynt - bydd rhai wedi teimlo'n fwy diogel gartref. Rhaid inni fod yn ofalus nad ydym yn dweud ei bod yn well i bawb fod yn ôl yn yr ysgol, yn ddiamod. Yn ein darpariaeth Addysg Heblaw yn yr Ysgol (EOTAS), rydym nawr yn gweld buddion ein model dysgu cyfunol, a byddwn yn gweld hyn yn datblygu dros amser.

A yw'n gywir dweud nad yw llawer o blant yn cael eu gwahardd ond yn hytrach bod yr un plant yn cael eu gwahardd yn aml?

Gyda'r gwaith gan Richard Austin a'i gydweithwyr, rydym yn cofnodi nifer y digwyddiadau, hyd y gwaharddiadau, nifer y plant yr effeithir arnynt, ac ati, ac, ydy, mae crynodiadau weithiau ymhlith nifer fach o blant. Ond, fel y nododd y Cynghorydd Groucott, yn ystod y blynyddoedd diwethaf rydym wedi gweld cyfraddau gwaharddiad tymor penodol mewn rhai ysgolion sy'n rhy uchel.

Bydd rhai plant yn ddiolchgar iawn i ddychwelyd i'r ysgol, gan eu bod yn dod o gartrefi aflonydd neu anodd.

Mae'n gadarnhaol iawn i ni gael llygad barcud ar ein dysgwyr. Ein pryder mwyaf yn ystod y pandemig oedd, i'r plant hynny yr oeddem yn meddwl a allai fod yn agored i niwed, ni fyddem yn gallu ymgysylltu â nhw bob dydd. Mae ysgolion wedi rhoi llawer iawn o ymdrech i mewn i alwadau ffôn a fideo, i gael synnwyr da o sut roedd y plant yn gwneud. Dim ond nawr, wrth i'r plant ddychwelyd, y byddwn ni'n deall effaith eu hamser i ffwrdd. Rydym yn y camau cynnar iawn o hynny.

O ran cefnogi disgyblion ac athrawon, a fyddai gohirio'r cwricwlwm newydd yn syniad da, tra bod pwysau ar ddisgyblion ac ysgolion i ddod o hyd i'w traed eto? Mae'r cwricwlwm ar gyfer Cymru wedi'i basio i gyfraith nawr, felly rydyn ni wedi ymrwymo i'w ddeddfu. Bydd newid sylweddol i arweinyddiaeth addysg yn Llywodraeth Cymru ar ôl yr etholiad: gwyddom nad yw'r gweinidog presennol yn sefyll a bydd cyfarwyddwr addysg newydd yng Nghymru. Mae rhai o'n hathrawon mwy profiadol wedi gweithio pan nad oedd ganddyn nhw gwricwlwm cenedlaethol; dyna, yn y bôn, yw'r hyn yr ydym yn symud yn ôl ato, yn yr ystyr y bydd y cwricwlwm yn cael ei ddylunio a'i greu ar lefel ysgol. Felly bydd yr athrawon mwy profiadol yn amhrisiadwy wrth helpu'r aelodau staff iau i ddatblygu hynny, tra bydd yr aelodau iau hynny'n parhau i fod yn gefnogaeth o ran agweddau mwy technolegol ymarfer, fel y mae wedi datblygu. Bydd y ddwy agwedd hynny yn ein gadael mewn sefyllfa gref iawn.

A yw Compass For Life wedi'i deilwra i fath o ganllaw gyrfa? A fyddai hynny'n cynnwys edrych ar opsiynau eraill mewn maes lle mae plentyn yn nodi diddordeb?

Mae Compass For Life yn ymwneud â pheidio â rhoi persbectif i blant na fyddent, yn gynnar iawn yn eu bywydau, yn gallu gwneud rhywbeth. Mae'n hynod bwysig bod plant yn gallu mynegi eu diddordebau a'u dyheadau. Mae angen cadw cydbwysedd rhwng pedwar prif bwyntiau'r cwmpawd. Ar ôl i blentyn fynegi'r hyn yr hoffent ei wneud, yna mae'n rhaid iddo weithio trwy'r broses honno o ddeall y camau sydd eu hangen arnynt i gyrraedd yno: yr hyn y mae angen iddynt ei gyflawni yn yr ysgol, y pynciau y mae angen iddynt eu hastudio, profiad gwaith angenrheidiol, ac ati. Mae 'Dwyrain' ar y cwmpawd yn darparu'r gwerth a osodir, sy'n eu tywys trwy'r daith ac mae 'Gorllewin' yn ymwneud â'r gwytnwch sydd ei angen i fynd i chwilio am hynny. Mae gwytnwch yn cynnwys addasu a newid nod pan fo angen.

Mae'r adroddiad yn nodi 85 o ddysgwyr bregus. Beth yw natur y gwahaniaeth mewn derbyniad gan ysgolion, a beth ddigwyddodd i'r lleill?

Gallaf rannu ateb manwl i hyn i'r holl aelodau y tu allan i'r cyfarfod. Mae'r dysgwyr hynny na dderbyniodd yn parhau i fod mewn cysylltiad agos â'u hysgolion. Mae

cydweithwyr ysgolion a gwasanaethau cymdeithasol yn parhau i ymgysylltu â phob un o'r plant i sicrhau eu bod yn cael cefnogaeth effeithiol.

Mae'r trefniadau newydd ar gyfer Graddau a Bennir gan Ganolfan yn faich ar athrawon eleni. Pa drefniadau sy'n cael eu gwneud i ganiatáu, lle bo angen, amser i ffwrdd o'r amserlen ar gyfer athrawon i ddelio â nhw?

Trwy gydol y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi ymgysylltu'n aml â chydweithwyr yn yr Undebau Llafur. Roedd yn wythnosol ar uchafbwynt y pandemig, ac mae bellach yn gyfarfod bob pythefnos. Rwy'n ddiolchgar iawn am y ffordd y mae ein cydweithwyr yn yr Undeb wedi gweithio gyda ni. Yn nodweddiadol, mae'r berthynas rhwng y ganolfan arholi (yr ysgol) a'r bwrdd arholi, ac nid yr awdurdod lleol - nid oes gan yr awdurdod lleol berthynas uniongyrchol â'r ymgysylltiad hwnnw. Eleni, mae'r gwaith a wnaed i sefydlu sut y darganfyddir GBGau wedi'i wneud trwy'r grŵp Dylunio a Chyflenwi, sy'n cynnwys aelodau o Gymwysterau Cymru a CBAC. Mae'r grŵp wedi gweithio trwy'r broses hon, ac rydym wedi cyrraedd GBGau. Mae Llywodraeth Cymru wedi dweud y gellir defnyddio un o'r Diwrnodau Hyfforddiant mewn Swydd eleni i baratoi ar gyfer GBGau, ond y dyddiau hynny oedd paratoi ar gyfer y cwricwlwm newydd a heriau eraill, felly mae angen iddynt fod yn ofalus ynghylch y cydbwysedd hwnnw. Mae penaethiaid yn siarad â mi yn aml am bwysau'r gwaith sy'n debygol o ddisgyn i ysgolion eleni. Mae un o'n hysgolion wedi gweithio gyda MonLife: maent yn darparu diwrnodau heb amserlen - amser ar gyfer grwpiau blwyddyn eraill - fel bod athrawon yn cael amser i weithio ar y GBGau. Nid oes ateb syml i ni fel yr awdurdod lleol ond rydym yn ymwybodol o'r pryder, ac yn gweithio gyda'r ysgolion ac ar lefel genedlaethol i geisio darparu cefnogaeth ychwanegol i ysgolion.

O ran y ffigur amlwg ar gyfer disgyblion Prydau Ysgol Am Ddim yn Ysgol 3 (t19): beth yw'r cynlluniau ar gyfer drilio i lawr i'r canlyniadau hynny, a phenderfynu beth y gellir ei rannu gyda'r ysgolion eraill?

Rydym bob amser yn ceisio dal yr arfer gorau, a gwneud ysgolion eraill yn ymwybodol ohono. Bydd ein cydweithwyr yn GCA yn ceisio nodi'r arfer da hwnnw hefyd. Weithiau, o ystyried nifer y disgyblion, gallwn gael carfannau eithaf bach, ac felly anwadalrwydd: un flwyddyn efallai y bydd carfan ragorol o ddysgwyr â hawl i PYDd, a blwyddyn arall efallai na fydd yr un peth. Byddwn yn parhau i weithio gydag ysgolion i ddeall y carfannau ac unrhyw anghenion ychwanegol a allai fod ganddynt, a rhannu arfer da bryd bynnag y gallwn.

Crynodeb y Cadeirydd:

Mae pob aelod yn diolch i bawb sy'n gweithio mewn ysgolion yn ystod y cyfnod digynsail hwn. Mae croeso i sylwadau'r Cynghorydd Groucott ynglŷn â chysylltu ag Aneurin Bevan, a'r heriau o gael plant yn ôl i'r ysgol. Byddai'n dda osgoi

gwaharddiadau cymaint â phosibl, o gofio bod pob plentyn wedi'i eithrio o'r ysgol yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Mae dal arfer da yn bwysig iawn. Cefnogir Compass For Life yn gryf. Codwyd cefnogaeth barhaus i athrawon. Codwyd y mater o ddisgyblion yn dal i fyny ar ôl COVID-19; mae hyn yn rhywbeth y byddwn yn edrych arno yn y dyfodol. Mae plant mewn amgylchiadau mwy heriol yn dal i bryderu'r pwyllgor. Rhaid inni ganolbwyntio ein sylw ar eu helpu i fynd yn ôl i ble y dylent fod.

Awgrymodd y Cynghorydd Dymock y dylai'r pwyllgor dderbyn diweddariad gan y Prif Swyddog ar ôl iddo fod allan i ysgolion.

4. Blaengynllun Gwaith y Pwyllgor Dethol Plant a Phobl Ifanc

Hoffem edrych ar Brydau Ysgol Am Ddim, yn ôl pob tebyg yn gofyn i Sharon Randall-Smith ddiweddarau'r pwyllgor, a gofalwyr ifanc. Hoffem sefydlu is-grŵp ar gyfer y materion a godwyd gan y Gwasanaeth Ieuencid yn y cyfarfod diwethaf, ac rydym yn chwilio am wirfoddolwyr. Y pwnc arall i'w ystyried yw diweddariad ar y cwricwlwm newydd; hoffai'r Cynghorydd Brown ychwanegu'r mater a ddylid gohirio, gan ystyried COVID-19.

5. Cynllunydd Gwaith y Cyngor a'r Cabinet

6. Cadarnhau cofnodion y cyfarfod blaenorol

Cadarnhawyd a llofnodwyd y cofnodion fel cofnod cywir.

7. Cadarnhau dyddiad ac amser y cyfarfod nesaf

The meeting ended at **12.10 pm**